

Źródło: Fotolia.com

Współpraca szkół z rodzicami w realizacji zadań wychowawczych

Lata 2014-2017 (do lipca)

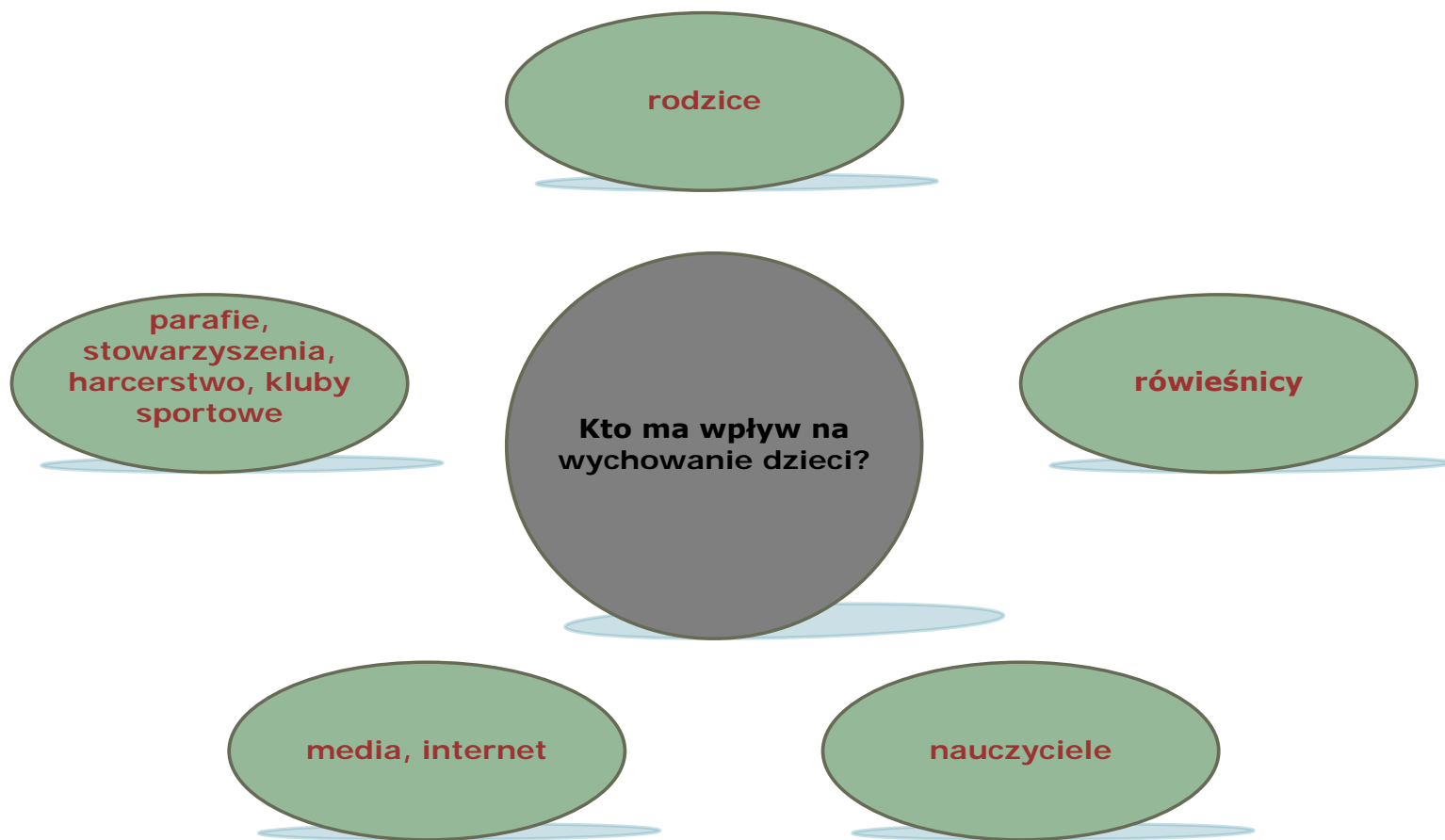
Najwyższa Izba Kontroli

Warszawa, marzec 2018 r.

01 Dlaczego podjęliśmy kontrolę?

- System oświaty powinien zapewnić wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, a szkoła obok realizowanych funkcji: dydaktycznej i opiekuńczej powinna realizować zadania związane z jej funkcją wychowawczą.
- Udział rodziców w życiu szkoły bywa marginalizowany.
- Ryzyko, że realizowane w szkole cele wychowawcze oraz sposoby ich osiągnięcia nie pokrywają się z oczekiwaniami i wymaganiami rodziców.

02 Znaczenie wychowania

03 Co kontrolowaliśmy?

Czy szkoły właściwie realizują swoje zadania wychowawcze?

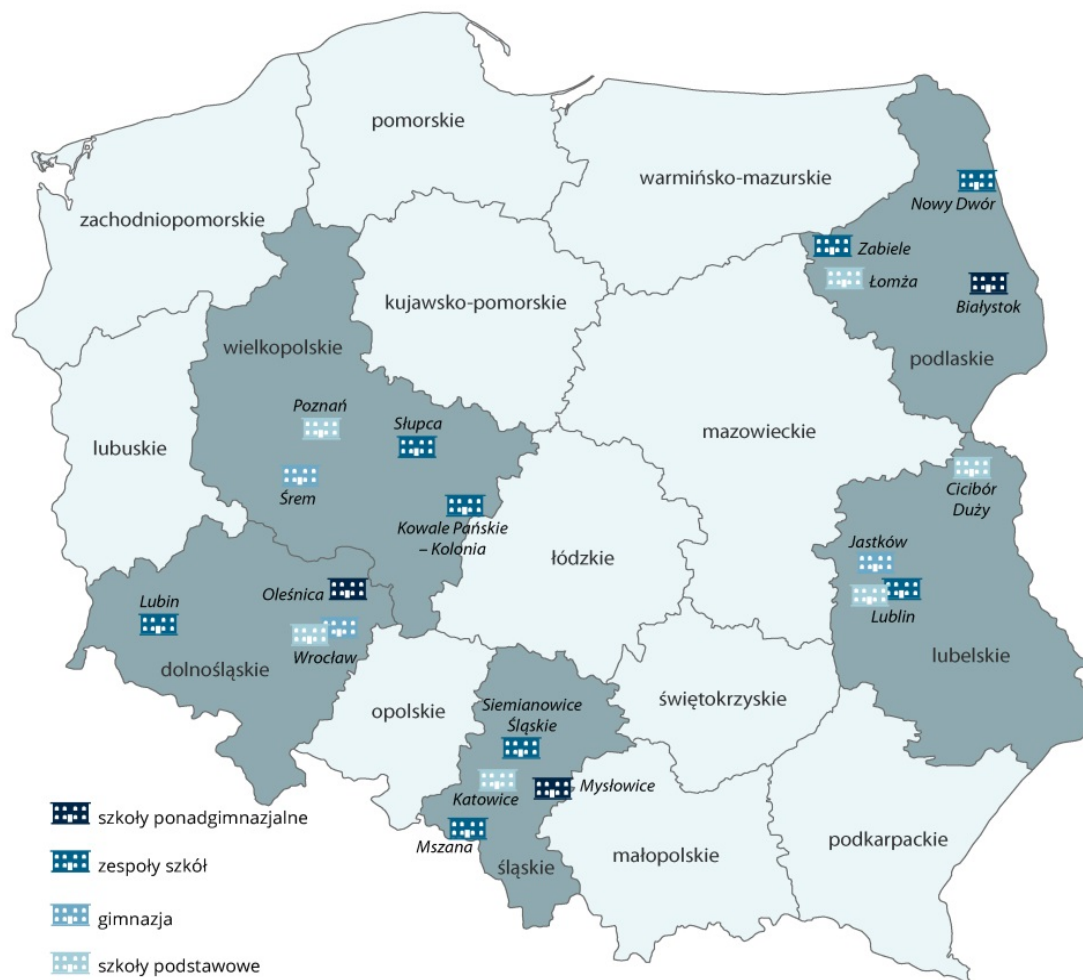
W szczególności:

- Czy szkoły podejmują, we współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym, dostateczne działania w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej?
- Czy działające w szkołach rady rodziców w sposób dostateczny wykorzystują swoje ustawowe uprawnienia do kształtowania realizowanych w szkole programów: wychowawczego i profilaktyki?
- W jakim stopniu podejmowane przez szkołę działania w obszarze wychowania przynoszą zaplanowane i oczekiwane efekty?

04 Kogo kontrolowaliśmy?

- 20 szkół lub zespołów szkół z terenu pięciu województw:
  - dolnośląskiego,
  - wielkopolskie,
  - lubelskiego,
  - podlaskiego,
  - śląskiego.
- Badanie ankietowe
  - 1 811 uczniów,
  - 1 542 rodziców.
- Informacje pozyskane w trybie art. 29 ustawy o NIK od kuratorów oświaty.

Rozmieszczenie kontrolowanych podmiotów

Stwierdzony stan – współpraca szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym

- Szkoły ograniczały uprawnienia rady rodziców i nie korzystały z możliwości współpracy, m.in.:
  - nie uzgadniano z radą rodziców warunków działalności na terenie szkoły stowarzyszeń i organizacji (4 szkoły),
  - nieprawidłowo przedkładano do zaopiniowania radzie rodziców plany finansowe szkoły (6),
  - nie dochowano obowiązku tajności głosowania przy wyborze rady rodziców (2),
  - zanotowano sprzeczne z prawem zapisy w statutach szkół i regulaminach rad rodziców, prowadzące m.in. do ograniczenia kompetencji rady rodziców (5).
- W połowie kontrolowanych szkół nie stworzono warunków dla działania organizacji, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub wzbogacanie form działalności dydaktycznej.

Stwierdzony stan – aktywność rady rodziców przy kształtowaniu programu wychowawczego i profilaktyki

- Szkoły miały nieaktualny lub nieprawidłowo przyjęty program wychowawczy i profilaktyki (8 szkół).
- Programy były niedostosowane do wymogów określonych w przepisach prawa, dotyczących m.in. problematyki informacyjnej i profilaktycznej przeciwdziałającej narkomanii (4).
- Programy przyjmowano, wbrew prawu, jako programy wieloletnie lub przyjmowano je corocznie, ale od kilku lat w niezmienionej formie i treści (5).
- Nie określono mierników skuteczności i wydajności, umożliwiających ocenę stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności oraz trwałości podejmowanych działań (10).

07 Stwierdzony stan – efekty wychowania

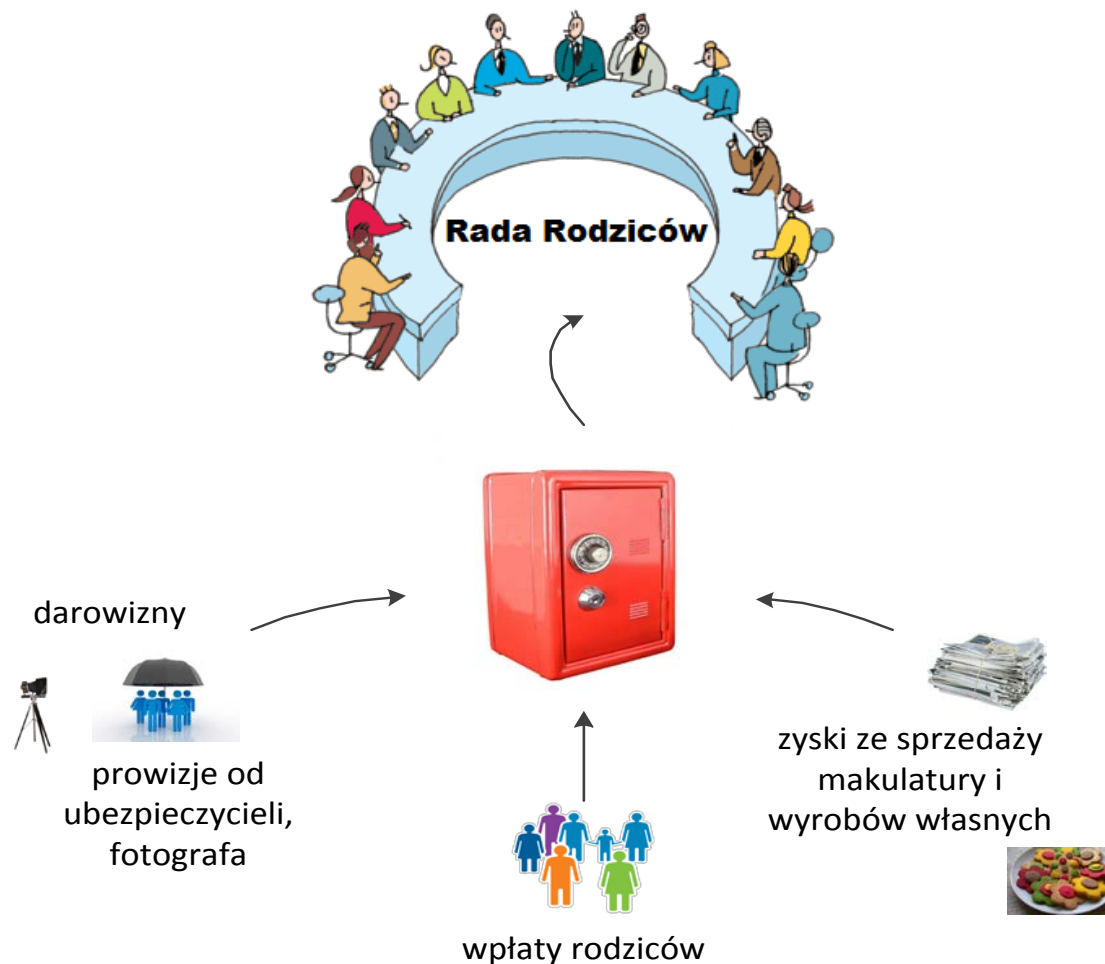
- Podejmowane przez szkoły działania w obszarze wychowania przynosiły zakładane efekty, a realizowane programy wychowawcze i profilaktyki korzystnie oddziaływały na uczniów i w ocenie rodziców zapobiegały niepożądanym zachowaniom.
- Skuteczność stosowanych metod wychowawczych nie zawsze znajdowała potwierdzenie w wynikach klasyfikacji uczniów na koniec poszczególnych lat szkolnych, które niekiedy ulegały pogorszeniu zarówno w przypadku ocen z zachowania, jak i efektów kształcenia.
- Zdarzały się przypadki agresji i negatywnych zjawisk wśród uczniów w szkole oraz wzrostu zachowań patologicznych z udziałem uczniów poza nią, w formie agresji i przemocy wobec innych, używania środków odurzających, kradzieży i wandalizmu.

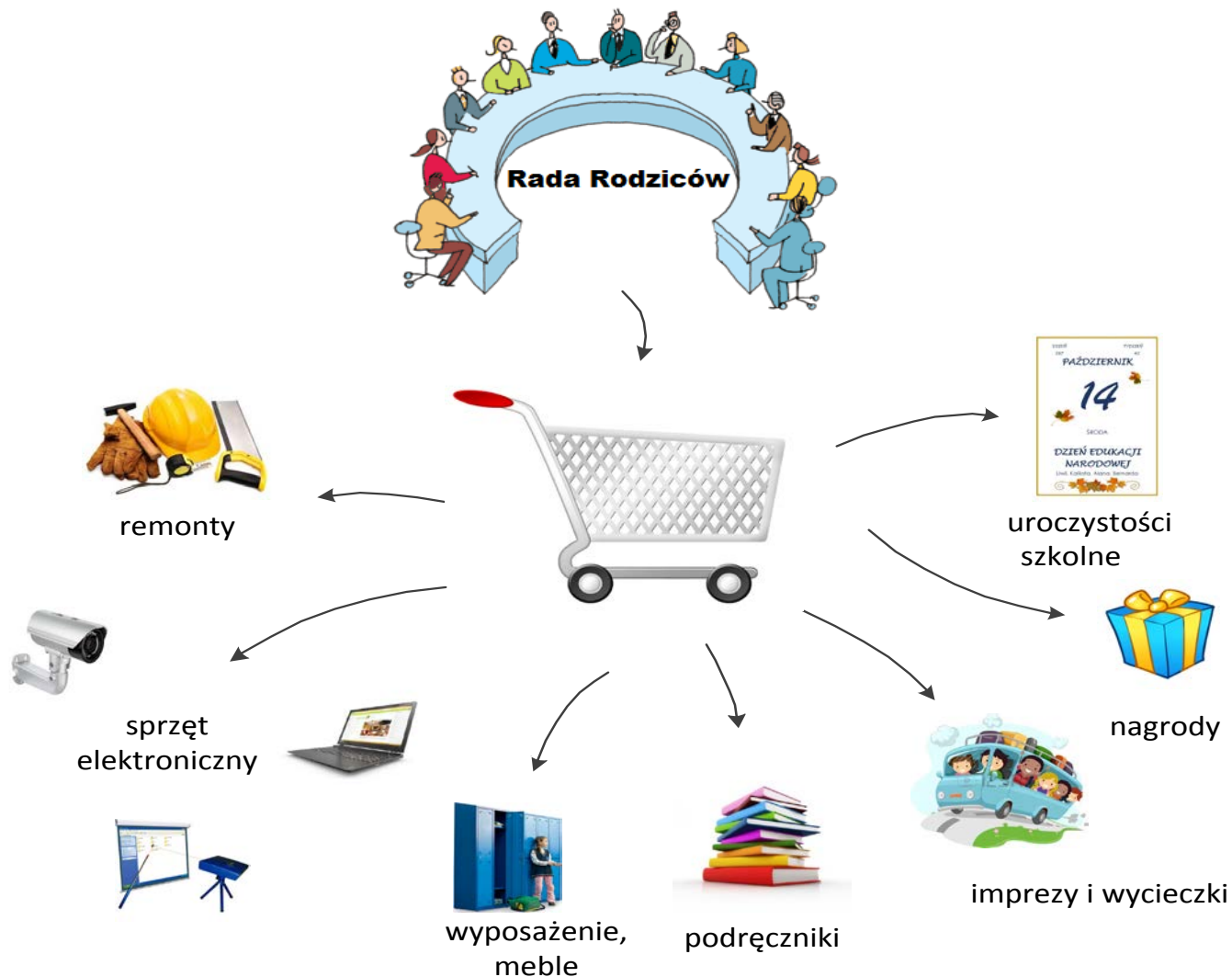
08 Stwierdzony stan – wyniki badania ankietowego NIK

- Szkoła bardzo dobrze realizuje swoje działania wychowawcze (54,1% rodziców).
- Szkoła realizuje je w sposób niewystarczający (4,8%).
- Przede wszystkim rodzice są odpowiedzialni za wychowanie dziecka (87,7%).
- Uczniowie lubią chodzić do szkoły (77,9% uczniowie)
- Należy wzmocnić w szkole poszanowanie wartości i godności ludzkiej (49,2% rodziców i 50,8% uczniów).

Stwierdzony stan – źródła pozyskiwania środków na fundusz rady rodziców

Stwierdzony stan – sposób wydatkowania środków z funduszu rady rodziców

Stwierdzony stan – sposób wydatkowania środków z funduszu rady rodziców

- Wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne jest obowiązkiem organu prowadzącego szkołę.
- Rady rodziców przeznaczają gromadzone środki na remonty pomieszczeń i urządzeń szkolnych oraz zakup wyposażenia (10 szkół).

12 Ocena ogólna (1)

W latach szkolnych 2014/15 – 2016/2017 szkoły realizowały zadania wychowawcze, osiągając cele założone w programach wychowawczych i profilaktyki.

W połowie skontrolowanych szkół programy nie posiadały mierników realizacji działań, co nie pozwalało na rzetelną ocenę ich skuteczności.

Programy te były nierzadko przyjmowane jako wieloletnie lub były mechanicznie powielane na kolejne lata szkolne w niezmienionej formie i treści – nie uwzględniały wniosków nadzoru pedagogicznego oraz szkolnych diagnoz pedagogicznych.

Szkoły nie wykorzystywały wszystkich możliwości współpracy z rodzicami oraz instytucjami i organizacjami pozaszkolnymi.

13 Ocena ogólna (2)

W niewystarczającym stopniu rady rodziców korzystały ze swoich ustawowych kompetencji, a gromadzone środki nie zawsze były przeznaczane na działalność dydaktyczną i wychowawczą szkoły.

W co dziesiątej kontrolowanej szkole oceny z zachowania, jak i efekty kształcenia pogorszyły się.

NIK pozytywnie ocenia, że:

- w kontrolowanych szkołach, poza jedną, zasięgnięto opinii rady rodziców w toku ustalania oceny dorobku zawodowego nauczycieli;
- szkoły diagnozowały problemy wychowawcze oraz prowadziły ewaluację lub monitoring prawidłowości kształtowania postaw uczniów i respektowania przez nich norm społecznych;
- działania wychowawcze i profilaktyczne podejmowane przez szkoły, przynosiły poprawę zachowań oraz bezpieczeństwa uczniów w szkole - zdarzały się jednak przejawy agresji oraz przypadki wzrostu zachowań patologicznych poza szkołą.

14 Wnioski – Minister Edukacji Narodowej

- Podjąć działania informacyjne, skierowane do rodziców uczniów, dotyczące kompetencji rad rodziców oraz wskazania na co mogą być wydatkowane środki z funduszu rady rodziców.
- W kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa, w ramach zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego, polecić kuratorom oświaty objęcie nadzorem proces opracowywania i realizacji programów wychowawczo-profilaktycznych w szkołach i placówkach.

15 Wnioski – dyrektorzy szkół/placówek oświatowych

- Opracowywać corocznie programy wychowawczo-profilaktyczne, dostosowane do aktualnych potrzeb rozwojowych uczniów oraz zgodne z wymaganiami określonymi w przepisach prawa.
- Określać w przyjmowanych i realizowanych programach wychowawczo-profilaktycznych, mierniki skuteczności i wydajności, umożliwiające ocenę stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności oraz trwałości podejmowanych działań.
- Zapewnić realizację ustawowych kompetencji rady rodziców dotyczących m.in.: opinii w sprawie planów finansowych, ustalania ocen dorobku zawodowego nauczycieli, wyznaczania dodatkowych dni wolnych od zajęć i uzgadniania warunków działalności w szkole organizacji i stowarzyszeń.

16 Działania po kontroli

- Wszystkie wnioski pokontrolne zostały przyjęte do realizacji.
- Dyrektorzy szkół, w odpowiedzi na sformułowane wnioski pokontrolne, poinformowali NIK o dostosowaniu zapisów w statutach szkół oraz regulaminach rad rodziców do obowiązujących przepisów prawa w oświacie.
- Poinformowali również o dostosowaniu realizowanych programów do przepisów rozporządzenia w sprawie przeciwdziałania narkomanii oraz określeniu w nich mierników skuteczności i wydajności, umożliwiających ocenę stopnia osiągnięcia celów i efektywności podejmowanych działań.

Źródło: Fotolia.com

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego